

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA.

KNAPLJEVA ULICA 57EV. 8 TELEFON 53-23 do 55-23

ROKOPISI SE NE VRACAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

NSREBNI ODELEK LJUBLJANA

TELEFON 23-26

POŠTI CEKOVNI RACUN LJUBLJANA ŠTEV. 6-9601-1

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA 48 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

RUDNIK LAŠKO noče zaostajati

Produkcija premoga v rudniku Laško trenutno še ne dosega operativnega plana. Vzroki za to so med drugim pomanjkanje delovne sile, česte okvare na strojih, slabo stanje prog, slaba cirkulacija vozil, pomanjkanje kamionov, pomanjkanje železniških vagonov, ki povzročajo zastoje na separaciji, in naposled do neke mere slaba organizacija na rudniku. Kolektivni rudniki pa je sklenil, da bo te pomanjklivosti odpravil, kolikor bo v njegovi moči, in da bo do 20. decembra izpolnil letni plan.

Vprašanje potrebne nove delovne sile je uspešno rešujejo ob pravilnem razumevanju okrajnega komiteja KPS Celje-okolica, krajevnega sindikalnega sveta in frontnih organizacij ter ob stalnem prizadevanju predsednika sindikalne podružnice rudniškega kolektiva in tajnice krajevnega sindikalnega sveta.

Razen redne delovne sile računa rudnik v svoji borbi za izpolnitev in preokretnost plana tudi z izrednim in nedeljskim delom delavcev ter z delom prostovoljnih brigad. Od sobote do nedelje sta že delali dve prostovoljni brigadi članov sindikatov in frontovcev. Brigadi, ki sta šteli po 20 ljudi, sta med seboj tekmovali in sta pokazali odlične uspehe. V nedeljo dopoldne je delala tudi brigada 28 članov-studentov delovodske šole iz Ljubljane, ki jih je organiziral študent Franc Papež, domačin iz Laškega. Tudi uspeh te brigade je bil odličen. Delali pa so tudi mnogi od tistih, ki so prevzeli individualne obvezno-

sti. Približno 75 ljudi se je namreč zavezalo, da bodo do 29. novembra nakopali 2000 ton premoga. Od te obveznosti odpade skoraj polovica na uslužbenosti uprave rudnika, ki so izpolnili že več kakor eno tretjino celotne obveznosti, in to kljub rednemu delu, ki že traja več kot 10 do 12 ur dnevno. Posebno pohvalo pa zasluži Franc Uduc, ki se je zavezal nakopati 60 ton in je to svojo obveznost že izpolnil oziroma celo presegel.

Kako lahko vpliva okvara strojev na izpolnitev plana, nam kaže naslednji primer. Zaradi okvare na črpalnici je nastal v eni izmed jam tolikšen vdor vode, da je trajalo izpraznjevanje jame dva dni in pol. Medtem je bila na dveh odkopih vsaka produkcija nemogoča, rezultat pa je bil izpadek produkcije za najmanj 100 ton premoga.

Take in podobne okvire se sicer na splošno jemljejo kot nepričakovane, lahko pa jih zmanjšamo na minimum, če ljudje, ki imajo opravka s stroji, ne delajo mehanično, če stalno negujejo stroje. Delavec se mora zavediti, da je tudi njegovo delo delec v verigi petletke, da dela za splošno korist in za zboljšanje svojega življenja. Za tak odnos do dela pa je potrebna seveda politična zrelost.

Omenili smo že slabo cirkulacijo vozilov in slabo organizacijo dela na rudniku. Ti dve oviri sta deloma

povezani. Ugotovljeno je namreč, da povzročajo oviro pri prevozu premoga tudi nezadostna skrb za to, da bi se pokvarjeni vozilki čimprej popravili. Zato je preveč vozilov v neuporabnem stanju in v popravilu. Razen tega stoje na raznih mestih vozilki, ki ovirajo promet: to so pokvarjeni vozilki, vozilki, naloženi z jamskim lesom, deputatnim premogom, materialom za odvoz itd. Kakor vse kaže, se bo položaj glede vozilov izboljšal. V ta namen so se delavci v delavnicah zavezali, da bodo do 29. novembra oziroma dokler sedanje ovire v transportu ne bodo odstranjene, delali po 14 ur dnevno.

Kakor drugi rudniki, se tudi rudnik Laško udeležuje nagradnega tekmovanja v času od 16. oktobra do 15. decembra. Nagrade so razpisane za najboljšo brigado šestih mož, za štiri najboljše posameznike na odkopih, za dva najboljša vozača in za štiri nadzornike in uslužbenice uprave, ki bodo med tekmovanjem pokazali največje prizadevanje pri rednem in prostovoljnem delu.

Vsi ti ukrepi, zlasti pa uspehi nedeljskega dela kažejo, da je v rudniku Laško zapihal nov veter.

Tretji premogovnik v Sloveniji je izpolnil letni plan

Za rudnikoma Timav in Sent Janž je kot tretji premogovnik v Sloveniji izpolnil svoj letni proizvodni plan rudnik Kanižarica, in sicer v torek 22. t. m., to je 39 dni pred koncem leta. Kolektivno rudnika Kanižarica čestitajo k temu pomembnemu uspehu kolektivni ostalih rudnikov, kakor tudi kolektiv generalne direkcije za premog v Ljubljani.

Dobre kandidatne liste v ljutomerskem okraju

»Naše kandidatne liste so že vse sestavljene! Prepričani smo, da smo preskočili vse druge okrajne!»

Tako je z zadovoljstvom ugotavljal predsednik volivne komisije ljutomerskega okraja tov. Zavašnik, ko se je v torek zjutraj vsedel v avto, ki ga je odpeljal v Maribor. Vso noč od ponedeljka na torek do petih zjutraj sta urejala s tovarišem Šoštarjem nove kandidatne spiske in čim so bili urejeni, jih je tov. Zavašnik takoj odnesel v Maribor in predložil oblastni volivni komisiji.

Da znajo v ljutomerskem okraju hitro delati, so letos dokazali pri raznih akcijah. Važno pa je, da ne delajo samo hitro, temveč tudi dobro. V sedanjih predvolivnih pripravah je pri sestavljanju kandidatnih list dokaz do brega dela n. pr. to, da je med kandidati za nove krajevne ljudske odbore 40% žensk, zadržnikov in združnic na blizu 50%. Vseh kandidatov je 1164. Med temi je združnikov 571, delavcev 180, malih kmetov 218, srednjih kmetov 40, nameščenecv 63, obrtnikov 50, gospodinj pa 31. — moških kandidatov 697, žensk pa 467. V vsakem krajevnem ljudskem odboru kandidira povprečno po pet žensk.

»To je imenitno, da kandidira toliko žensk, pravijo v Ljutomeru, vse se bo med njimi samo tretjina izkazala, bo mnogo pridobili. Zene nam pri delu ljudskih odborov lahko mnogo pomagajo, lahko mnogo storijo, da se ukrepi ljudske oblasti izvajajo pravilno in pravično.«

»Pa bodo tudi izvoljene?«

»Prepričani smo, da bodo, čeprav se bo še vedno našel kakšen posameznik, ki bo zaradi tega iz znanih predsodkov pri volitvah godrnjal. Večina prebivalcev ljutomerskega okraja pa je že spoznala, da imajo naše žene vso pravico, da kot enakopravni delavci družbe prevzemajo tudi javne dolžnosti.«

V ljutomerskem okraju tudi doslej niso imeli slabih krajevnih ljudskih odborov, kar je zasluga langskih tečajev za odbornike. V vseh letošnjih ak-

cijah, v katerih je ljutomerski okraj prednjačil, kakor n. pr. pri ustanavljanju obdelovalnih združenj, pri organiziranju frontnih brigad v mesecu gozdarstva, pri pridobivanju nove delovne sile itd., so krajevni ljudski odbori, zlasti njihovi tajniki in predsedniki, mnogo pripomogli k uspehom. Ljudstvo je dalo tem marljivim vaškim aktivom priznanje in jih ponovno sprejelo na kandidatno listo. Ponovno kandidira kakih 60% dosedanjih odbornikov.

Kdo naj kandidira, je v vsakem ljudskem odboru pretresala najprej Fronta. Frontni odbori so na svojih sejah samostojno sestavili predlog za kandidature. Nato je imel frontni odbor še sejo, na kateri je bil navzoč tudi okrajni frontni aktivist. Skupno so pregledali postavljene kandidature, pokazalo se je, da je večina frontnih odborov na vasi zelo dobro izbrala kandidata.

Ko so bili predlogi tako sestavljeni, so bili prav po vseh vaseh dobro obiskani volivni sestanki. Veliko večina teh sestankov je potrdila in sprejela predložene kandidatne liste. Ljudje so ugotovili, da so kandidati dobro izbrani in so hkrati podali predloge za delo izvoljenih odborov. Le par vasi je hotelo iti svojo pot. Tako so na Kamenščaku skušali izkoristiti nekateri kmetje volivni sestanki za nepravilno splošno kritiko obvezne oddaje. Podobno je bilo v Bolehnečicah, v Vučiji vasi pa so sovrznihi elementi nagovorili vse vasečane, da noben ni hotel kandidirati. Celotno zadržništvo se pustilo pregovoriti, češ da ne bo zamere. Očitno so to zadevo organizirali vsaki bogataši in špekulanti. Potrebni so bili štirje sestanki, da so vasečani spoznali, kako so jih zapeljali. Čim je to spoznanje prodrla, pa je bila takoj sestavljena in sprejeta kandidatna lista.

Svetozar Gligorić novi šahovski prvak

Peto šahovsko prvenstvo Jugoslavije je končano. Letošnji turnir v Zagrebu se je začel 30. oktobra, večeraj pa so igrali zadnje kolo. Kvalitetno je bilo tekmovanje na višku. Ljubitelji šahovske igre so z veliko pozornostjo spremljali uspehe in neuspehe 20 udeležencev, pri čemer so dan za danom doživljali presenečenja.

Novi državni prvak za leto 1949 je postal Svetozar Gligorić. On je edini neporaženi igralec na letošnjem prvenstvu. S svojo solidno igro je zaslužil veliki uspeh. Vasja Pirc si je priboril drugo mesto. Po slabem začetku je v drugi polovici turnirja v silnem naretu dobil toliko točk, da je tretjeplasirani dr. Trifunović ostal za celo točko za njim. Najbolj presenetljiv je plasma najmlajših udeležencev prvenstva: Ivkova, Matanovića in Fudererja, ki si z Rabarjem dele četrto do sedmo mesto. Prvi med njimi je po propozicijah Matanović, ki ima najboljši uspeh proti zmagovalcem. Matanović in Ivkova sta si na turnirju priborila tudi mojstrski naslov, medtem ko je Fuderer že v polfinalu dosegel mojstrstvo. Mojster je postal tudi Germek, ki je zasedel 12. mesto na tabeli. Stojan Puc je odpovedal v zadnji tretjini turnirja, ko je doživel tri poraze in zaradi tega prišel komaj na osmo mesto za Kostičem, Miličem in Vukovičem. Tudi ostali igralci so pokazali vse svoje odlike, čeprav kdaj pa kdaj niso bili najbolje razpoloženi za igro.

Zadnje kolo se je po večini končalo z mirnimi igrami. Puc in Pirc sta igrala damino indijko, pri čemer je Pirc prišel v boljši položaj, vendar je Puc dosegel prvi z večjim šahom. Sicilijanska partija med Kostičem in Germekom se je po izmenjavi skoraj vseh figur končala remi. Z neodločnim izidom so se končale še partije Gligorić : Trifunović, Tomović : Janošević, Božič : Milič, Simonović : Avirovič, Vuković : Fuderer in Matanović : Ivkova. Rabar je premagal Tota, Nedeljkovič pa Karaklajića.

Nedokončana partija predzadnjega kola Božič : Karaklajič je imela neodločen izid. Končni vrstni red tekmovalcev je naslednji: 1. Gligorić 14 točk, 2. Pirc 12 in pol, 3. Trifunović 11 in pol, 4-7. Matanović, Ivkova, Fuderer, Rabar 11, 8. Puc 10 in pol, 9-11. Milič, Vuković, Kostič 9 in pol, 12. Germek 9, 13. Tot 8 in pol, 14-17. Janošević, Karaklajič, Božič, Nedeljkovič 8, 18. Simonović 7, 19. Tomović 6 in pol, 20. Avirovič 6 točk.

Snoči je bil slovesen zaključek turnirja z razdelitvijo nagrad.

Tobačna tovarna

je izpolnila še enkrat večji plan kakor leta 1947

Delovni kolektiv tobačne tovarne v Ljubljani je večeraj dopolnil, dvajset minut pred 11. uro izpolnil plansko nalogo letošnjega leta.

Kolektiv tobačne tovarne je vrednostni plan izpolnil že 17. novembra; od tega dne je bitka za izpolnitev količinskega plana postala prav posebno ostra. Delavci so sklenili, da bodo plan izpolnili do 1. decembra, pozneje pa so ta rok skrajšali še za dva dni. To je bila velika obveznost, saj je bil letošnji plan za 100% večji kakor plan za leto 1947 in za 63% večji kakor lanskoletni plan. Toda vse kolektiv je vedel, da je z dobro delovno organizacijo mogoče izpolniti tudi tako veliko nalogo.

Pri izboljšanju delovne organizacije in discipline v tovarni sta odigrali veliko vlogo partijska in sindikalna organizacija. Brigade so pod njihovim vodstvom stalno tekmovali in dosegale čedalje večje uspehe. Celotna tovarna je dnevno presegala plansko nalogo povprečno za 19%, delovno storilnost pa so letos dvignili za 11%. Posebno velike uspehe so dosegle brigade prav v zadnjih dneh, ko so se reorganizirale.

Za izpolnitev plana imajo zasluge vsi oddelki, prav posebno pa se je izkazal oddelček, kjer izdelujejo cigarete. Pri delu so se odlikovali tudi mladinske brigade, ki imajo v tobačni tovarni že tradicijo. Ustanovljene so bile že lani in so dale pobudo, da so po brigadnem načinu začeli delati tudi starejši delavci in delavke.

Zastopstvo ameriških Jugoslovanov v Ljubljani

Ljubljana, 23. nov.

Z brzovlakom iz Zagreba so danes prispeli v Ljubljano zastopniki ameriških Jugoslovanov iz ZDA in Kanade in sicer gospodje Mirko Kuhel, tajnik Slovensko-ameriškega narodnega sveta (SANS) in glavni blagajnik Narodne podpornice enote v Chicagu; Milan Biga, predsednik nadzornega odbora društva Jadranska straža in sodelavec izseljeniškega glasila »Novi list«; Milan Medvešek, blagajnik SANS in pomožni urednik lista »Prosvetava«; Jurij Gugič, član glavnega odbora Jugoslovanov iz Chicaga; Ivan Divjak, javni delavec iz Kanade; Veselin Vlačko, zastopnik Srbov iz Kanade.

Goste so na ljubljanski železniški postaji sprejeli ljudski poslanec in dekan medicinske fakultete dr. Božidar Lavrič, pomožni ministar za ljudsko zdravje dr. Karel Milavec, direktor Urada za informacije Sergej Vošnjak, nekateri znanci članov zastopstva in novinarji.

Zastopniki jugoslovanskih izseljencev so že nekaj tednov v Jugoslaviji in so dosedaj obiskali Ljudsko republiko Makedonijo, okolico Beograda, Sarajevo, industrijske naprave v Bosni in Hercegovini, Dubrovnik, Split in Zagreb. V Sloveniji se bodo zadržali dober teden, nakar se bodo vrnili v Beograd. Pred odhodom v Ameriko bodo člani delegacije še vsak zase obiskali svoje rodne kraje in sorodnike.

Prvi vtisi ameriških gostov v Ljubljani so bili prijetni. G. Kuhel je izjavil, da se divi stvarim, ki jih je videl v Jugoslaviji. Glede Ljubljane pa je dejal, da ga je najbolj zanimalo, ali jo bo po 30 letih, odkar je odšel iz domovine, še spoznal. Z živahnim nasmehom je g. Kuhel priznal, da je vse drugače: »Spominjam se, da je bil stari hotel »Slona« majhna stavba, pred njo pa je bilo polje...« Gospod Medvešek, rojak iz Novega mesta, kjer ima še starše, je z zanosom povedal: »Ne da se izraziti z besedami, s kakšnimi občutki se vrača človek v domovino...«

Ameriški gostje so nastanjeni v hotelu »Slona«, kjer jim je po sprejemu bilo prirejeno tudi kosilo.

Darilo maršala Tita krojaškemu delavcu Petru Vili

V vojnogroveskem podjetju v Beogradu so slovensko izročilo darilo maršala Tita krojaškemu delavcu Petru Vili, ki je izpolnil petletni plan dve leti in 51 dni pred rokom in 19 dni pred potekom obveznosti. Darilo tov. Tita, zapesnitno uro, je izročil Petru Vili upravnik vojnogroveskega podjetja major Jovan Svarc.

Peter Vila dela kot krojač v vojnogroveskem podjetju od l. 1945. Od takrat je bil desetkrat povaljen, devetkrat nagradjen; naziv udarnika si je pridobil enajstkrat ter bil odkritovan s kolajno dela. S tem, da je neprenehoma izpopolnjeval delovne metode, je skrajševal delovni čas za posamezno operacijo pri šivanju in tako zviševal proizvodnjo.

NOVA VELIKA VALJARNA NA JAVORNIKU

bo začela obratovati na Dan republike

Na Javorniku pri Jesenicah bo začela 29. novembra obratovati nova valjarna debele pločevine, ki bo ena izmed največjih in najmodernejših v Srednji Evropi. Z zgraditvijo tega velikega železarskega obrata bomo lahko krili vso potrebo naših ladjedelnic in industrije parnih kotlov v debeli pločevini. Na drugi strani pa bo jeseniška železarna v novi valjarni lahko predelala vse jeklo iz svoje jeklarne, ki ga doslej železarna ni mogla predelati.

Za zgraditev tako velikega objekta bi pred vojno s tujo pomočjo potrebovali najmanj tri leta; naši delavci in strokovnjaki pa so valjarno sami zgradili v poldrugem letu. Delo v valjarni bo v taki meri mehanizirano, da bo potrebna le ena četrtina delovne sile v primeri s starimi valjarnami enake zmogljivosti. S komandnega mesta bo delavec upravljal stroj za valjanje, drugi delavci pa bodo v

glavnem nadzirali in usmerjali mehanično delo naprav. Valjni progo bomo gibal velikanski elektromotor z 2500 konjskimi silami, ki je težak 192 ton. Ta elektromotor, ki so ga izdelali v Italiji, so domači delavci in strokovnjaki postavili v mnogo krajšem času, kakor so ga določili tuji strokovnjaki. Vse ostale pogonske motorje pa so izdelali v tovarni »Rade Končar«. Veliko potisno peč so izdelali in montirali v železarni, kjer so tudi vili največje dele strojnih naprav valjalne proge.

V novi valjarni bodo valjali iz najboljše jekla velike kose pločevine, kakršni so potrebni v ladjedelstvu, in sicer kose pločevine v dolžini do 16 m in v širini 2 metrov, debele do 2 in pol centimetra. Debeli pločevina iz te valjarne je potrebna

tudi za gradnjo parnih kotlov in za velike železne konstrukcije.

Zgraditev nove velike valjarne na Javorniku ni pomembna samo zato, ker nam bo dala važno gradivo za našo industrijo, marveč tudi zaradi tega, ker pomeni velik korak na poti k osamosvojitvi pri reševanju tako velikih in zamotanih tehničnih nalog. Kakor je gradnja železarskih naprav. Pridobljene izkušnje bodo naši strokovnjaki lahko koristno uporabljali pri gradnji drugih železarn in jeklarn, zlasti pri gradnji nove valjarne v Zenici, za katero so načrte že izdelali v konstrukcijskem oddelku jeseniške železarne. Tako bo delovni kolektiv železarne Jesenice slavil na 29. novembra dvojni praznik: obletnico proglastitve federativne ljudske republike in hkrati veliko zmago v graditvi naše črne metalurgije.

DVE NOVI ŽELEZNIŠKI PROGI OB DRINI

V kratkem bosta dograjeni in izročeni prometu dve važni normalnotirni železniški progi, in sicer proga Sabac—Koviljača—Zvornik in proga Bosut—Bosanska Rača—Bijelina, ena na desnem in druga na levem bregu Drine.

Področje ob dolini Drine se bo v nekaj letih razvilo v eno izmed najvažnejših industrijskih predelov Jugoslavije. V Zvorniku že gradimo na Drini velikansko hidrocentrale, ki bo začela obratovati v letu 1951. Od Zvornika po Drini navzgor pa bomo zgradili še dve nadaljnji veliki hidrocentrale. Na bosanski in srbijanski strani Drine imamo velika nahajališča premoga. Na bosanski strani imamo premogovni bazen Kreke in Banovičev rudnika Ugljevik in Mezgraja ter rudnik Majejica, edini rudnik črnega premoga v Bosni, kjer bodo kmalu zaključena velika investicijska dela za povečanje proizvodnje. Na srbijanski strani pa bomo v bližnji bodočnosti začeli izkoriščati izredno obsežna nahajališča premoga lignita na področju Kolubare pri Valjevu. Tu so tudi številna nahajališča raznih rud, od katerih pa pridobimo v območju Krupnika in Loznice le antimonovo rudno, ki jo topimo v topilnici v Zajači. V bazenu Kreke smo letos začeli graditi veliko termoelektrarno in prvo veliko koksarno v naši državi.

Ob naslonitvi na ceneno električno energijo, na premogovno in rudno bogastvo bomo zgradili ob reki Drini močno industrijo. Vse to narekuje zgraditev železniške zveze, ki je tudi potrebna za prevoz kmetijskih pridelkov, saj spadata Mačva in Semberija med najrodovitnejše predele naše države. Zato tudi ni odveč, če smo začeli graditi železniško zvezo kar na obeh straneh Drine.

Sabac — Zvornik

Proga od Sabca do Zvornika, ki je dolga 74 km, so začele graditi enote Jugoslovanske armade s pomočjo

frontnih brigad že lani v avgustu. Do zime so zgradile spodnji ustroj proge do Koviljače. Takoj zatem pa so se lotile še sredi zime gradnje najtežjega odseka od Koviljače do Zvornika, kjer je bilo treba zgraditi štiri predore, več mostov in vrsto visokih nasipov in globokih vsekov. Samo na tem odseku je bilo treba vgraditi v nasipe 410.000 kub. m zemlje, v objekte pa 16.000 kub. m betona. Od Sabca proti

Koviljači so že prejšnji mesec začeli polagati tračnice.

Proga Sabac—Zvornik pa je šele prvi del velike jadranske železnice, ki bo potekala vzdolž Drine do Višegrada in dalje po dolini Lima in Morave mimo Titograda čez izsušeno Skadarsko jezero in skozi velikanski predor pod goro Sutorman, ki bo hkrati služil za odvajanje vode iz jezera, do morja.

Bosut — Bijelina

Tudi proga od Bosuta—Bijelina, ki je dolga 22 km, bo v kratkem izročena prometu. To progo so gradile izključno frontne in mladinske brigade. Ze lani je na progi delalo 40 frontnih in 6 mladinskih brigad z okrog 10.000 graditelji. Največ dela je dal do 9 m visoki nasip do mesta čez Savo. Samo v ta nasip, ki so ga dovršili letos, je bilo treba vgraditi 26.000 kub. metrov zemlje. Tudi letošnja dela so izvršile izključno frontne brigade. Dalo se je udeležilo 35 brigad s 5300 frontovci.

Hkrati z gradnjo proge je začelo državno gradbeno podjetje »Pionir« lani graditi most čez Savo pri Bosanski Rači. Ta most je sedaj popolnoma zgrajen. Uporabili so betonske temelje starega cestnega mostu, ki je bil porušen leta 1941. Na teh temeljih so zgradili nov modern most z močnjo železno konstrukcijo, ki bo služil hkrati železniškemu in cestnemu prometu.

Te dni so na pripravljeni trasi začeli polagati železniški tir. Potrebni pragovi so že pripravljeni vzdolž proge, železniške tračnice pa so zagotovljene. Čez železniški most so že postavili 400 m tira.

Nova proga bo velikega pomena ne le za prevoz kmetijskih pridelkov Semberije, ki daje vsako leto samo sladkorne pese 800 vagonov, marveč tudi za odvoz premoga iz rudnikov Ugljenik in Mezgraja, kamor vodi ozkotirna industrijska železnica.

Obe novi progi pomenita začetek velikopoteznega gospodarskega razvoja celotnega področja ob Drini, ki ga bo pospešila tudi gradnja druge normalnotirne proge od Valjeva mimo Zvornika do Tuzle, kot del velike longitudinalne železniške zveze južno od Save skozi vso Severno Bosno s priključkom na progo Banjaluka—Bosanski Novi.

Tržaški Slovenci zahtevajo ustanovitev samostojnega urada za slovensko šolstvo

Delegacija Slovensko-hrvatske prosvetne zveze v Trstu pri g. Marshallu in prof. Andriju

Trst, 23. novembra. Na protestno pismo, ki ga je poslala Slovensko-hrvatska prosvetna zveza generalnemu ravnatelju za civilne zadeve Zavezniške vojske uprave generalu Eddlemanu zaradi odprave 22 razredov slovenskih osnovnih šol in odpustitve slovenskih učiteljev, je prejela vabilo za razgovor z gospodom Marshallom, svetovalecem Zavezniške vojske uprave za prosvetne zadeve in prof. Andrijem, načelnikom urada za šolstvo. V imenu Slovensko-hrvatske prosvetne zveze so se razgovora udeležili njen predsednik dr. Andrej Budal, tajnik Boris Race in član glavnega odbora Drago Pahor.

Marshall je odločno protestiral proti temu in slovesno izjavil, da ne bo dopustil nikakršnega zastavljanja slovenskega šolstva. Hkrati je obljubil, da bodo odpuščeni učitelji zaposlili drugje.

Ob koncu razgovora je delegacija Slovensko-hrvatske prosvetne zveze zahtevala preključ ukrepa o odpravi 22 slovenskih razredov, preklic ukrepa o odpustitvi slovenskih učiteljev, in ustanovitve samostojnega urada za slovensko šolstvo pri Zavezniški vojski upravi s slovenskim predstojnikom, ki bo enakopraven z italijanskim.

Izpadi oblasti proti Slovincem v gorški in videmski pokrajini

Trst, 23. nov. (Tanjug). Pripadniki italijanskih šovinističnih organizacij in italijanske oblasti so izvedli zadnji čas številne napade na Slovence v gorški in videmski pokrajini. V vasi Jamlje so skušali italijanski finančni organi s surovimi izpadi prisiliti skupino slovenskih kmetov, da ne bi govorili slovensko. Do podobnega izpada karabinerjev je prišlo v vasi Martinis proti slovenskim mladincem, ki so peli slo-

venske pesmi. Zadnji čas je prišlo do deset takih izpadov. Italijanske oblasti ne samo mirno gledajo te izpade, temveč si z različnimi razgovori celo prizadevajo, da bi ovirale delo slovenskih demokratičnih organizacij, pri čemer se zatekajo k izživljanju in odkritemu pritisku. Tako je italijanska policija pred kratkim aretirala v St. Petru ob Nadiži Elidija Venturinja, ki je odstopil del svojega stanovanja demokratični fronti Slovincem. Kot dozdnevni razlog za aretacijo Venturinja so navedli, da je odgovoril na izzivanje članov teroristične organizacije »Tricolore«. Člani te organizacije so ubili pred štirimi meseci v St. Petru ob Nadiži Andreja Justa, člana demokratične fronte Slovincem in bivšega borca narodnoosvobodilne vojske. Policija, ki ji še ni uspelo »najti morilca, je skušala izsiliti od žene Marijana Zdraviliča, aktivista v narodnoosvobodilni borbi, da bi podpisala izjavo, v kateri obdolžuje Zdraviliča za umor Andreja Justa. Kljub pritisku, ki so ga nanjo izvajali, je odločno odklonila, da bi podpisala to izjavo, kajti Marijan Zdravilič je že od leta 1945 v Jugoslaviji.

Češkoslovaška policija je zaprla prostore »Jugoslovanske knjige« v Pragi

Praga, 23. nov. Včeraj okrog 18. je vdrla skupina 15 agentov češkoslovaške policije v prostore »Jugoslovanske knjige« v Pragi, in začela preiskovati brez kakršne koli obrazložitve. Sele na protest voditelja »Jugoslovanske knjige«, Asiča, so agenti pokazali nalog pristojnih organov za preiskavo. Med preiskavo, ki je trajala približno polgoduro, so agenti pregledali vse prostore »Jugoslovanske knjige«, v katerih so bila dela najboljših tujih in jugoslovanskih pisateljev iz leposlovja, pesništva in znanosti ter dela klasikov marksizma-leninizma. Po preiskavi so agenti zaslišali uslužbence, ki se med vsem tem časom niso smeli odstraniti iz prostorov. Voditelju »Jugoslovanske knjige« so prepovedali, da bi bil navzoč pri zaslišanju uslužbenec.

Ko so končali preiskavo, so agenti vzeli ključke, zaprli in zapečatili prostore »Jugoslovanske knjige«, uslužbence češkoslovaške državljanke pa odpeljali s seboj. Asiča so agenti odvedli v njegovo stanovanje, kjer so izvedli podrobno preiskavo, ki je trajala skoraj tri ure. Po preiskavi so začeli agenti zasliševati Asiča o tem, koliko češkoslovaških državljanov pozna, kdo so ti ljudje, če je potoval po Češkoslovaški, če so bili v »Jugoslovanski knjigi« stajni sestanki itd. Agenteje so nato začeli prepričevati Asiča o »pravilnosti« resolucije Informbroja in stališča voditeljev Sovjetske zveze ter držav ljudske demokracije do Jugoslavije, pri čemer so navajali kot najprepričljivejši dokaz, da je Jugoslavija av manjšin in da so oni av večina.

Ob odhodu so vzeli agenti Asiču vsa zasebna korespondenca, fotografija žene in otrok in rodbinski album. Razen tega so odnesli tudi Asičeve fotografske kopije znamenstvih, glasbenih in drugih del in disertacijo iz muzikologije.

V zvezi z zatvoritvijo »Jugoslovanske knjige« je objavil današnji češkoslovaški tisk poročilo Češkoslovaške brozjavne agencije, v katerem je rečeno, da so »Jugoslovanske knjige« zaprli, prostore pa zapečatili zato, ker so ob preiskavi našli veliko število obrekovanih in protidržavnih brošur ter publikacij. Vendar niso ne CTK, ne časopisi omenili, kakšne so te protidržavne publikacije ter brošure. V resnici so našli agente ob preiskavi prostorov »Jugoslovanske knjige« nekaj »povodov« »Borbe« in »Politike« ter brošuro »Borbe« — »Pravi lik izdajalca« — v katerem je govora o bivšem okupatorskem namestniku okrajnega načelnika v Vučitrnu, izdajalcu Laletu Ivanoviču in en izvod brošure Borisa Zihlerja »Komunizem in domovina«.

Češkoslovaški informbrojski propagandni aparat hoče s tem poročilom prikriti pred češkoslovaškim ljudstvom dejstvo, da je bila »Jugoslovanska knjiga« češkoslovaškim oblastem že dolgo časa trn v peti zato, ker so se v njej lahko široko množile Pražanov in iz drugih krajev Češkoslovaške seznanjale z resnico o graditvi socializma v Jugoslaviji.

Češkoslovaška vlada odobrila trgovski sporazum s Finsko

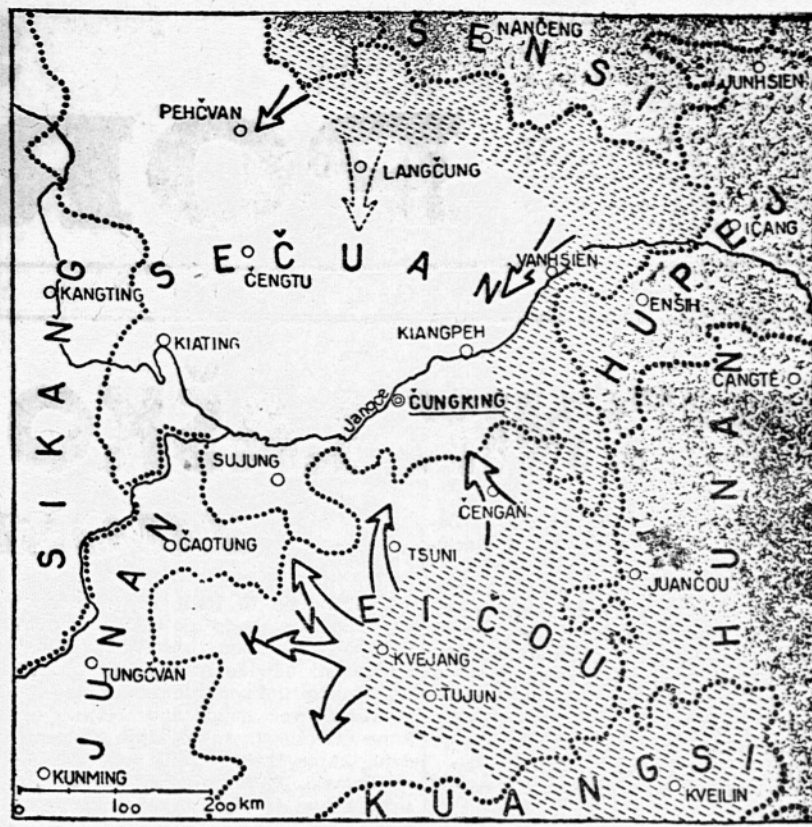
Praga, 23. nov. (CTK). Češkoslovaška vlada je odobrila češkoslovaško-finski sporazum o izmenjavi blaga in načinu plačevanja, ki je bil pred kratkim sklenjen. Po tem sporazumu bo Finska izvozila do konca septembra 1950 na Češkoslovaško za 310 milijonov češkoslovaških kron blaga, vsteviši stroje za industrijo papirja, premož, smolo itd. Češkoslovaška bo izvažala na Finsko stroje, kemikalije, fotografske in kinematografske aparate ter drugo blago. Novi trgovski sporazum doletja tudi sklenitev trgovskih poslov, ki bodo prispevali k povečanju blagovne izmenjave izven okvira »klenjenega sporazuma«.

Letalska nesreča na Madžarskem

Letalo, last madžarsko-sovjetske letalske družbe, je v bližini mesta Peč strmoglavilo na tla in zgorelo. Pet članov posadke in en potnik so bili mrtvi.

Centralna ljudska univerza

V petek bo ob 20. predaval v mali trgu tovariš inž. Bogdan Vovk: **PLODNOST ZEMLJE IN LJUDSKA PRESKRBA** Vabimo vse množične organizacije in sindikate!

Ofenziva kitajske narodno osvobodilne armade v Srednji Kitajski, katere cilj je zavzeti Cungking in osvoboditev osred. kitajskih pokrajin, se uspešno razvija. Cete kitajske ljudske vojske so v dobrih dveh tednih ofenzive osvobodile še neosvobodene dele pokrajini Hunan in Hupej, polovico pokrajine Kveičou s pokrajinskim glavnim mestom Kvejang ter vdrle globoko v pokrajino Sečuan. Cungking je omežen z vzhoda in juga, kuomin-tangskim četam v Sečuanu pa grozi, da bodo prav kmalu docela odrezane od Kangkajskih čet v južnih pokrajinah.

(Na zemljevidu: pikčasto: svobodno ozemlje pred ofenzivo; črtasto: ozemlje, osvobojeno med zadnjo ofenzivo.)

Velika udeležba pri volitvah v Bosni in Hercegovini

Kljub vsem spletkam, grožnjam in lažem je ljudstvo Bosne in Hercegovine pokazalo z velikansko udeležbo na volitvah brezmejno zaupanje, ki ga ima v politiko naše Partije, Ljudske fronte in organe oblasti.

Republika volivna komisija Bosne in Hercegovine razpolaga po dosedanjih poročilih z naslednjimi podatki o rezultatih volitev v krajevne ljudske odbore:

V sarajevski oblasti je od skupnega števila vpisanih volivcev glasovalo 96.17%, in sicer za kandidate Ljudske fronte 96.51%, v skrinjico brez liste 3.49% volivcev. Najboljši uspehi so bili v višegrškem, fojničnem in sokoliškem okraju.

V mostarski oblasti je od skupnega števila vpisanih volivcev glasovalo

97.73% volivcev, za kandidate Ljudske fronte 98.40%, v skrinjico brez liste pa 1.60%. Najboljše uspehe so dosegli trebinski, bileski in živokobreški okraj.

Tudi v banjaški oblasti je 98.6% volivcev glasovalo za Ljudsko fronto, v skrinjico brez liste pa je bilo odanih 1.4% glasov.

Pri volitvah v rajonske ljudske odbore v Sarajevu je glasovalo 99.6% vpisanih volivcev. Kandidate Ljudske fronte je volilo 98.61%, v skrinjico brez liste pa 1.39% volivcev.

V ta poročila še niso vračunani rezultati volitev na voliških frontnih brigad, ki delajo v drugih okrajih. Republika volivna komisija tudi še nima podatkov o rezultatih volitev tuzlanske oblasti.

Josip Kopač

Slovensko delavstvo je izgubilo svojega najstarejšega soborca, Josip Kopač, dolgoletni neumorni delavski agitator in organizator, je včeraj umrl v visoki starosti 87 let. Josip Kopač je stal dolgo med prvimi borci vseh socialnih bojev v Sloveniji, sejal je dolga desetletja seme socialističnih idej med našim ljudstvom, ga dramil, bodril, dvigal, združeval.

V slovenskem delavskem gibanju se je pojavil že leta 1895. skupno z Josipom Zavertnikom, poznejšim organizatorjem slovenskega delavstva v Ameriki, in z Etbinom Kristanom. Pojavil se je v letih, ko so se z razvojem industrije začele krepke širiti ideje socializma med našim delavstvom, ko so izbruhnile prve večje stavke, ko so se vodile prve ostre množične borbe za politične in socialne pravice delovnega ljudstva. Dvignil je z vztrajnim delom do ugleda in moči zlati železničarsko organizacijo, ki je od leta 1892 dalje imela zelo važno vlogo v slovenskem delavskem gibanju. Stela je že leta 1907. nad 10.000 članov. Delal je hkrati vneto tudi na političnem polju. Ni ga skoraj večjega kraja v Sloveniji, kjer ne bi bil že ob začetku našega stoletja govoril na javnih shodih, propa-

giral nove ideje. Bil je prikupen govornik, ki je znal preplesti svoje govore z žgocim sarkazmom, prisrčnim navdihom in plantečo besedo. V času pred prvo svetovno vojno je bil vedno kandidat socialistične stranke pri državnoborskih, deželnih in občinskih volitvah. Volitvi boji so takrat nudili priliko za agitacijo med ljudstvom, ki bi sicer zapadlo vplivu meščanskih strank. Po vojni je bil izvoljen v narodno skupščino, kjer je kakor na shodih ostro napadal tedanji režim »Obznanec in izkoriščanja. Josip Kopač je deloval najprej na Dunaju, nato v Ljubljani in Trstu, kjer je zapustil med tamkajšnjim delavstvom lep spomin. Po prvi svetovni vojni se je vrnil v Ljubljano. Kot funkcionar bivše Delavske zbornice je vodil sindikalno delo in urejal mezdne spore.

Sodeloval je pri vseh delavskih li-stih, nekatere je tudi sam urejal. Leta 1904. je izdal brošuro o militarizmu, ki je pa bila zaplenjena. Vodil je pogumno nešteto delavskih gibanj in stavk, vselej predan stvari in pripravljen trpeti in boriti se, samo da pomaga streti odpor izkoriščevalcev.

Z Josipom Kopačem lega v grob veteran razredne borbe, zvest bojevnik za pravice delovnega ljudstva, za socialistično ureditev družabnih odnosov.

Pogreb bo danes ob 16.30 iz kapele na Zalah.

Zveza študentov Anglije je obsodila diskriminacijo nasproti jugoslovanskim delegatom v Budimpešti in Sofiji

London, 21. nov. (Tanjug). V Londonu se je pričelo v petek trindevno zasedanje plenuma Sveta nacionalne zveze študentov Anglije, Walesa in Severne Irske, na katerem so bili navzoči kot gosti predstavniki Jugoslavije, Škotske, Irske, Švedske, Avstralije, Pakistana in Malajzije. V imenu ljudske študentske mladine Jugoslavije sta bila navzoča na zasedanju kot gosta Rajko Tomović in Vlado Seštan, v imenu Mednarodne zveze študentov pa predsednik zveze Groman (Češkoslovaška), podpredsednik Colan (ZDA) in trije člani izvršilnega odbora.

Najvažnejša vprašanja, o katerih so razpravljali na zasedanju, so bila: Odnos Nacionalne zveze študentov Anglije do Mednarodne študentske zveze, odnos do študentskih gibanj v drugih državah, posebna točka pa je bila povesčena diskriminacija nasproti jugoslovanskim mladincem in študentskim predstavnikom v Budimpešti in Sofiji.

Z veliko večino glasov so sklenili, da bo Nacionalna zveza študentov Anglije podpirala Mednarodno študentsko zvezo in še nadalje aktivno sodelovala pri njenem delu.

Študentska zveza londonske gospodarske šole je predložila resolucijo, v kateri je zahtevala, naj zasedanje strogo obsodi tajništvo in izvršilni odbor Mednarodne študentske zveze, ker nista protestirala proti temu, da mad-

žarska vlada ni hotela izdati potnega dovoljenja jugoslovanskim študentskim organizacijam za svetovni mladinski festival v Budimpešti, kakor tudi proti aretaciji in izgonu jugoslovanskega predstavnika v pripravljem odboru festivala ter proti aretacijam in izgonu jugoslovanskega delegata iz Sofije z zasedanja Mednarodne študentske zveze.

Resolucija, v kateri se obsoja tajništvo Mednarodne študentske zveze zaradi diskriminacijskega stališča nasproti jugoslovanskim delegatom, je bila sprejeta s 115 proti 15 glasovi, 8 delegatov pa se je vzdržalo glasovanja.

Groman je v imenu tajništva Mednarodne študentske zveze nameraval prikriti resnico pred angleškimi študenti. Potvarjal je dejstva o dogodkih v Moskvi in Sofiji in poskušal obrekovati jugoslovansko mladino, trdeč, da deluje zoper koristi Mednarodne študentske zveze. Njegova navajanja so povzročila nezadovoljstvo ter jih je obsodila večina delegatov.

Jugoslovanski predstavnik Rajko Tomović je naglasil, da je bila Jugoslovanska mladina zmeraj v prvih vrstah borbe za mednarodno solidarnost mladine, ki ji je dala velik prispevek. Jugoslovanski študenti bodo še nadalje podpirali delo MSZ, vendar odločno zahtevajo, da se v bodoče onemogoči diskriminacijske metode, ker je to v interesu ne samo jugoslovanske mladine, temveč tudi v interesu MSZ in enotnosti celotne demokratične mladine sveta. Navzoči delegati so z dolgotrajnim ploskanjem pozdravili govor jugoslovanskega predstavnika.

Poslušna zveza med Japonsko in demokracijo Kitajsko

Ameriške okupacijske oblasti na Japonskem so dovolile pošto zvezo med Japonsko in demokracijo Kitajsko, ki je bila dlje časa pretrgana. Zveza je upostavljena preko britanske kolonije Hongkong in velja samo za dopisnice.

Tihotapstvo oklopnih vozil

»Momento serae sporoča, da je italijanska policija odkrila široko razpredeno tihotapstvo oklopnih vozil, namenjenih na Srednji vzhod. V bližini pristanišča Civitavecchia pri Rimu je stalo 40 tovornih avtomobilov, ki bi se morali vkrcati na neko ladjo, ki je nosila zastavo države Panama. Ko je policija pregledala tovorne avtomobile, je ugotovila, da gre za zakrivanja oklopnih vozila. Uvedena je preiskava.«

Napad na črnce v Alabami. V Birminghamu (Alabami) v južnem delu ZDA so bili ranjeni in travmaji z revolverskimi strelji trije črnci, ker se je eden izmed njih vsedel v oddelek tramvaja, kamor nimajo črnci dostopa.

Britanska vojska. — Britansko obrambno ministrstvo je objavilo podatke o stanju britanskih oboroženih sil. Na dan 1. oktobra je bilo v aktivni vojaški službi 745.000 mož, od tega 141.000 v mornarici, 392.000 v suhozemski vojski in 212.000 v letalstvu.

Plavajoči laboratorij za raziskavo življenja rib. — Ladje delnice v Clyde v Angliji so izgotovile ladjo s 1300 tonami, ki jo je naročila južnoafriška vlada. Ta ladja bo plavajoči laboratorij z vsemi najmodernejšimi sredstvi za raziskovanje življenja rib ob obalah Južnoafriške unije.

Sklepi Generalne skupščine OZN glede sprejema novih članov

New York, 23. nov. Generalna skupščina OZN je začela razpravljati o sprejemu novih članov v Organizacijo združenih narodov. Kakor je znano, gre na eni strani za sprejem Avstrije, Italije, Ceylona, Finske, Irske, Transjordanije, Južne Koreje, Portugalske in Nepala, na drugi strani pa za sprejem Albanije, Bolgarije, Madžarske, Rumunije in Mongolije. Skupščina je sprejela resolucijo, s katero poziva Varnostni svet, naj ponovno prouči vprašanje sprejema Avstrije, Ceylona, Finske, Irske, Italije, Transjordanije, Južne Koreje, Portugalske in Nepala. Jugoslovanska delegacija se je vzdržala glasovanja, glasovala pa proti sprejemu Južne Koreje. Sovjetski predlog, naj bi bile sprejete v OZN vse države, ki so za to prošle, je bil odklonjen. Končno je skupščina z 42 glasovi proti 9 sprejela argentinsko resolucijo, ki mednarodno sodišče izreče mnenje o sprejemu novih članov v OZN. Za sovjetski predlog so se izjavile Jugoslavija, ZSSR, Ukrajina, Bela Rusija, Kolumbija, CSR, Irak, Izrael, Mehika, Poljska in Švedska.

čas podaljša obstoj začasnega odbora ali tako imenovane Male skupščine.

Politični odbor je včeraj nadaljeval razpravljanje o sklenitvi pakta med petimi velesilami za okrepitev miru. Cilski delegat je v svojem govoru poudarjal, da predlogi Sovjetske zveze niso iskreni in tudi nihče ne more verjeti vanje, dokler ne bo sovjetska vlada menjala svoje politike. Ukrajinski delegat Manuilski je govoril o napadnih politikah zahodnih velesil in navedel za primer Marshallov načrt, Atlantski pakt, zaščitve Indonezijske republike, pomoč grškim monarhofasistom in krvave represalije v Vietnamu.

V odboru za socialna, kulturna in humanitarna vprašanja je bilo zaključeno razpravljanje o delu Mednarodnega fonda za pomoč otrokom v državah, ki so trpele v vojni. Delegacija ZDA je predlagala, naj bi delavnost Mednarodnega fonda za pomoč otrokom prenehala 30. junija 1950, delegacija Avstralije, Francije, Izraela, Nove Zelandije in Mehike pa so predložile skupno resolucijo, v kateri se pozivajo vse vlade in institucije, naj z novimi prispevki omogočijo fondu nadaljevanje dosedanjih delavnosti. Odbor je s 40 glasovi, tri delegacije so se vzdržale glasovanja, sprejel avstralsko resolucijo.

Južna dežela - Vietnam

Mlada vietnamska republika, ki se s takimi napori bori za svoj obstoj, se je na znotraj utrdila. Ho Si min-hova vlada je dosegla precejšnje uspehe v obnovi dežele in izvedla najvažnejše demokratične reforme, ki so spremenile položaj v Vietnamu. Ljudska republika Vietnam je v štiriletnih borba ohranila neodvisnost in brez kakršne koli tuje pomoči preobrazila deželo, ki je še pred kratkim veljala za eno najbolj zaostalih in Vzhodni Aziji. Upor proti kolonialnim gospodarjem se je razširil tudi na ostali dve deželi indokitajske unije, na Laos in Kambodjo. Pred vso bivšo francosko Indokino se odpira srečnejša bodočnost v svobodi. Tudi ni več daleč dan, ko bodo indokitajski borci za svobodo na svojih severnih mejah mogli pozdraviti čete zmagovite in močnejše kitajske ljudske vojske.

grnado. Nas, ki smo med vojno vstali, se uprli in osvobodili deželo, ne da bi čakali osrečitelje — kakšna neznanaka predznost! — so razglasili za gestapovce in vohume, že od rojstva, če ne še od prej. Življenje pa je mimo dogem šlo svojo pot. Naš primer dokazuje, da tudi manjši narodi v sedanjih mednarodnih pogojih ostanejo svobodni, če je ljudstvo enotno le če imajo sposobno vodstvo. Primer držav, ki so jim prinesle svobodo tuje armade, pa je pokazal, da je podarjena svoboda v sedanjih dobi

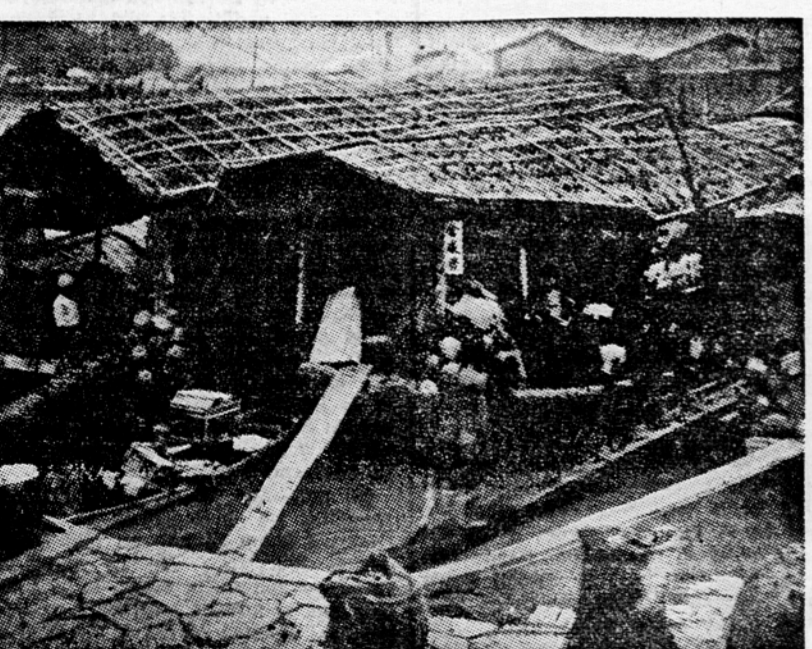

Indokitajski čevljar v svoji delavnici na cesti. Za stan in obleko ni denarja. Ali bo zaslužil vsaj za pest riža?

kaj dvomljiva zadeva, pa naj bodo osvoboditelji z vzhoda ali zahoda. O kitajskem primeru skoro ni potrebno izgubljeni besed. Veliki kitajski narod, to vedo danes vsi, si je priboril svobodo, čeprav je imel toliko sovražnikov znotraj države kot zunaj, prijateljev pa, ki bi mu resnično pomagali, malo ali nič. Propagandisti Sovjetske zveze sedaj na veliki zvon obešajo hvalo o svoji pomoči, ki da je bila odločilna. Ne vemo, kakšna naj bi bila ta odločilna pomoč. Ali morda to, da je sovjetski predstavnik pri kuomintanški vladi begal s to vlado iz kraja v kraj, prav do Kantona, ko je ta vlada bežala pred zmagovitimi četami narodno osvobodilne armade, in ko so celo predstavniki zahodnih sil počakali čete kitajske narodno osvobodilne vojske v bivši kuomintanški prestolnici Nankingu? Ali je nesebična pomoč to, da se sovjetska vlada še ni odrekla konestjam na mandžurskih pristaniščih, ki jih je od Kitajske ob koncu prejšnjega stoletja s sramotnim pritiskom izsilila ruska carska vlada? Kako nesebično pomagajo sovjetski oblastniki na primer v Mandžuriji in Sinkiangu tudi sicer, bo prej ali slej prišlo na dan. Iz dosedanjih skopih poročil od tam moremo sklepati, da nekaj ni v redu.

Quidquid delirant reges... Tudi sovjetska politika do osvobodilnega gibanja v Vietnamu je dokaj

nenavadna in še daleč ne socialistična. Vietnamska republika je v štirih letih življenja in dela dokazala, da je sposobna samostojno graditi demokracijo državo, brez kakšne materialne in vojaške pomoči od zunaj, kljub trditvam, da narod v kolonijah niso zmogni organizirati samostojno življenje. Herojska borba vietnamskega ljudstva je nov dokaz, da ni mogoče zlomiti duha hrabrega ljudstva, ki se z vsemi silami bori za svoj obstoj, za dostojno življenje in za svobodo. Toda, kaj smo brali zadnje čase v resoluciji Svetovnega odbora pristavev miru, ki je zasedal v Rimu? (Ni nam treba še posebej poudarjati, da so resolucijo tega in podobnih kongresov skovali informbrojski preroki). Tam pravijo, da je treba storiti vse, da se v Indokini in v Indoneziji doseže sporazum in pomirjenje. S kom naj se pomirijo Vietnamci? Z doverčajšnjimi kolonialnimi gospodarji, francoskimi lastniki riževih in kavčukovih plantaž, z esesovskimi najemniki v tujski legiji, ki ropajo in požigajo po deželi, ali z domačimi izkoriščevalci, ali z vsemi hkrati? Zakaj? Ali imajo spet za bregom kako kupčijo z Imperialisti, kakor v primeru Koroške ali grškega osvobodilnega gibanja? Ali jim je morda tudi ta dokaz, da se nezmotljivo kardinalni včasih zmotijo, preveč neprijeten.

Bogate plantaže in velika zemljišča so last francoskih kolonizatorjev in domačih fevdalcev. Indokitajski kmet v delah velikih rek nima niti toliko zemlje, da bi na suhem zgradil borno hišico. Zato prebiva na rekah, v plavajočih kolibah, džunkce imenovanih. Ta kmet bo težko dovteten za pridige o vdanosti v božjo voljo in za nauke o čakanju tujih osvoboditeljev, posebno še, ker mu je ljudska vlada s svojimi dosedanjimi ukrepi že pokazala, kje je pot iz te strahotne revščine

Takih odbornikov nočemo,

Hočemo take odbornike,

ki štitiho interese špekulantov in kulačkih elementov ter se zato izogibajo kontroli ljudstva.

ki se bodo borili proti ostanom kapitalizma in bodo sodelovali z delovnim ljudstvom pri izvajanju oblasti.

Več obdelovalnih zadrug - več delavcev za industrijo

Iirska Bistrica, novembra... Kraji s slabimi prometnimi zvezami so že od nekdaj zaostali. Ljudje v takih pretežno hribovitih predelih Kraša žive bomo življenja na zemlji, ki je pre malo, da bi mogla nuditi vsem možnost boljšega življenja. V pogojih kapitalizma so padali taki kraji v čedalje večjo revščino in mnogi so jih prisiljeni izseliti se v tujino, ki jih je izmognane in bolje vračala domovini.

V naši socialistični državi je drugače. Velikanska delovna potreba za obdelovalno silo in jo kličejo. Človek bi pričakoval, da se bodo odzvali temu klicu z veseljem in v teh področjih. Vendar pa temu ni tako. Pridobivanje delovne sile v teh krajih povzroča nešteto skrbi in težav.

Poverjenik za delovno silo v krajnem ljudskem odboru nas je v tej zvezi opozoril na krajevni ljudski odbor Pregarje, kjer je predsednik kmečke obdelovalne zadruge dal vsem drugim vglazd s tem, da je šel z brigado 19 ljudi za mesec dni na delo v Novo Gorico. Iz istih Pregarj je odšel 14. t. m. v Gorico tudi ves center predvojaške vzgoje. Sploh je krajevni ljudski odbor Pregarje pri pridobivanju delovne sile med najboljšimi v kraju.

Tu nas je prekinil prihod dveh tovarišic iz Golca. »Dajte, pošljite nas na Reko.« se je takoj oglašila odločnejša izmed obeh. »Tam imam sestro, pri njej bom stanovala, laže bom živela.« Zaman ji je pripovedoval pravila, da potrebuje delavce za Litostro, Kranj, Jesenice in še druge tovarne v Sloveniji. Zgovorna tovarišica je trmasto vztrajala pri svojem. Noče drugam. Na Reko hoče, na morje. Tja so uprte njene oči in oči še mnogih drugih. Brezuspšno se je končal pogovor in vrata so se zaprla za njima. »Vidite, tako je pri nas.« je povzel poverjenik prekinjeni pogovor.

Naš ljudje razmeroma slabo poznajo Slovenijo onstran bivše krivične meje, ki nas je ločila desetletja. Zato se težko odločijo za tja. Napake, ki so jih zagrešila nekatera podjetja kakor na primer železarna na Jesenicah, tudi niso ugodno vplivale na to ljudsko razpoloženje. Od delavcev, ki smo jih poslali na Jesenice, se jih je veliko vrnilo že po enem tednu, ker tovarna ni poskrbela za njihovo namestitve. Dobro bi bilo, če bi mogli organizirati za naše mlade ljudi skupinske izlete izven kraja, da bi videli na lastne oči velike uspehe v graditvi socializma. V naših hribovitih krajih tega še ne vidijo prav in se krčevito hitro drže svoje borne zemlje. Tovariši, ki prihajajo k nam iz Ljubljane, pravijo, da je predvsem v Brkinih še mnogo odvečne delovne sile. To je res, vedeti pa je treba, da žive tam ljudje v precejšnji zaostalosti in da najdemo tam tudi 18 letne fante, ki se še nikoli niso vozili z vlakom. Mlade ljudi, ki smo jih pripravili do tega, da so odšli na delo drugam, so spremljali njihove matere, kakor da bi odhajali v tujino. Zato bi bilo izletno koristno in bi bilo prav o tem še razmišljati.

Letos je dal Iirsko-bistriški okraj v industrijo okrog 1200 ljudi, kar znaša nekako 43% vsega prebivalstva v okraju. Od julija do oktobra so izpolnili orientacijske plane za pridobiva-

nje nove delovne sile s 66, 54, 54 in 86 odstotki. Kljub težavam so bili doseženi ponekod odlični uspehi. Pregarje smo že omenili. Podgraj je izkazoval pred meseci še 200 ljudi, ki bi se lahko zaposlili. Takih je danes tam samo še 19. Vrbovo je izbralo že vso svojo rezervno. Vas Javorje na področju krajevnega ljudskega odbora Obrovo je dala kar 120 novih stalnih delavcev, sosedje iz Poljan pa se ne morejo odločiti za širni sveta in se drže doma kot klop. Nič boljši niso v Slivju in v Suhorjih. Krajevni odbor Slivje je v tem oziru pač najslabši v okraju. Brez živega dela Osvobodilne fronte in čvrste mladinske organizacije tu ni upati na uspeh. Za Suhorje, ki so bile med narodno-osvobodilno borbo zelo dobre, pravijo, da ovira pridobivanje delavcev socialni sestav te vasi: v njej prevladujejo srednji in veliki kmetje. Pri eni hiši je po štiri do pet ljudi, ki bi lahko šli na delo, pa se na vsa prigovarjanja izmikajo. Krajevni ljudski odbor jih pri tem še podpira in zagovarja.

Ker so želeli najti ljudje zaposlitev vsaj v okraju, je bila lokalna industrija pred meseci z delovno silo skoraj prenatrana. No, uprava za delovno silo je že nekolikokrat posegla v to rezervno ter napotila večje število delavcev v Litostro, v rudnike in na Jesenice.

V zadnjih mesecih kaže okraj izrazito voljo doseči pri pridobivanju delovne sile boljše uspehe. Namesto poskusov komandiranja se čedalje bolj poslužujejo metod prepričevanja. To je tudi edino pravilna pot. Fronta je sedaj pri tem delo pomaga, v prihodnje pa bodo pomagali tudi vsi ljudski odbori, v katere bodo od decembrskih volitev izvoljeni ljudje, ki vedo, da je pridobivanje delovne sile izredno važna naloga naše petletke.

V okraju so si popolnoma na jasno o tem, da je ključ za uspešno reševanje tega vprašanja v živahnem ustanavljanju novih in razvijanju obstoječih kmečkih obdelovalnih zadrug. V dobro organiziranem socialističnem kmečkem gospodarstvu je namreč za isto in tudi za večje delo potrebnih manj ljudi. V letu 1950 nas čakajo v gradnji in proizvodnji še večje naloge, ki bodo zahtevale še več delovne sile. To bomo dobili predvsem iz hribovitih predelov, kjer je rezerva delovne sile zaradi nizke storilnosti dela še vedno največja. S predurano organizacijo živinoreje in sadjarstva kot glavnih gospodarskih panog v kmečkih obdelovalnih zadrugah tega okraja se bo storilnost dela lahko bistveno dvignila, odvečna delovna sila pa bo lahko šla v industrijo, kjer bo pomagala izpolnjevati velike planske naloge in si bo tudi sama izboljšala svoje življenje.

Globinsko vrtnanje je dragocena pomoč našim rudnikom

Za nadaljnji, hitrejši razvoj domače industrije potrebujemo čedalje več premoga, rud barvnih kovin in električne energije. Zato naši strokovnjaki, vrtnalci in geologi po vsej državi pospešeno raziskujejo posamezne predele, kjer slutijo, da hrani zemlja še neokriti rudno bogastvo. Znano je, da skoraj ni rude in koristnega minerala, ki ga ne bi imeli doma.

Globinsko vrtnanje v notranje zemeljske sloje, ki odkriva nova nahajališča rud in nafte, je bilo v stari Jugoslaviji v glavnem prepuščeno tujim izkoriščevalskim družbam. Le v neznamenatnem obsegu so se zavedali koristi in pomoči vrtnanja nekateri rudniki in manjša domača podjetja.

Letos je 1. januarja tudi Slovenija dobila svojo znanstveno ustanovo »Zavod za geološka raziskavanja«, ki pa je začel s širšim delovanjem šele v maju. Ta ustanova je v Sloveniji malo znana, in to tudi pri rudniških upravah in na gradbiščih, ki bi se morala nanjo obračati vselej, kadar rabijo pomoč. Samo v Sloveniji imamo danes že okoli 30 vrtnalnih skupin. Slovenski vrtnalci, ki jih je po večini zbral upravnik Zavoda za geološka raziskavanja, star vrtnalci mojster Savo Mrzel, delajo in vrtnajo na vseh koncih Slovenije. Številni strokovni delavci so se usposobili za to delo na večmesečnih strokovnih tečajih. Tako stoji danes vrtnalci stolpi

v Mežici, Velenju, Zagorju, Hrastniku, St. Janžu in Senovem, pri Stora in Zabukovci, na Kozjanskem in v drugih krajih. Naši vrtnalci iščejo predvsem nove sloje premoga in nove neokrite žile dragocenih rud barvnih kovin. Vrtnajo tudi v Zirovnici, kajti težko si je dandanes zamisliti gradnjo katere koli večje hidrocentrale, ne da bi gradbeni strokovnjaki vedeli za sestavo tal, na katerih nameravajo graditi potrebne vodne naprave. Trije strokovnjaki Zavoda za geološka raziskavanja so nedavno odšli na Skadrsko jezero.

Vrtnalce stolpe postavljajo tudi v sami notranosti rudniških rogov. Moderni stroji, s katerimi razpolagamo, ne zmorejo le vrtnanja od zgoraj navzdol, ampak še v obratni in celo v vodoravni smeri. Povsod, kjer nameravajo podaljšati ali poglobiti rudniške naprave, je treba najprej pregledati sestavo slojev. Brez vrtnanja in raziskovanja zemeljskih plasti bi se prav lahko zgodilo, da bi rove zalila voda, kar bi močno zavrla proizvodnjo. Zakaj nihče ne more že vnaprej vedeti, kaj in kakšne sile skriva v sebi zemlja. Globoke vrtnine so potrebne tudi za dovajanje svežega zraka v rove ali kadar rudarje pri njihovem napornem delu ovira voda. Zato morajo rudniki dati Zavodu za geološka raziskavanja na razpolago vse vrtnalce,

ki se opravljajo druga manj pomembna rudniška dela. Vsekakor je bilo doslej sodelovanje slovenskih rudnikov, posebno naših zveznih premovalnikov z Zavodom za geološka raziskavanja premajhno. Dober zgled je dala rudniška uprava v St. Janžu, kjer je vrtnalna skupina 13 delavcev pod vodstvom vrtnalnega mojstra Janeza Prelogarja po osvoboditvi zvrtnala že okoli 30 vrtnin. Tu so skoraj tik pod zemljo odkrili debele sloje rjavega premoga. Rudnik v St. Janžu ne bo prenehal s proizvodnjo, temveč bo v najkrajšem času dal še več dobrega, rjavega premoga.

Kljub temu, da so se nekateri vrtnalci stroji iz Poljske in Madžarske zaradi sabažote pokvarili po kratkem času obratovanja, so vrtnalne skupine Zavoda za geološka raziskavanja izvrtnale od letos nameravanih 17.000 m, že okoli 14.000 m vrtnin. Konec oktobra so posamezne vrtnalne skupine že presegle letošnji plan, in sicer: skupina pri Velenju s 416%, motiška vrtnalna skupina s 147%, in Prelogarjevi vrtnalci iz St. Janža s 112%.

K tem uspehom je predvsem pripomogla razgibana politična delavnost sindikalne podružnice, ki ima svoje podobore razširjene povsod, kjer delajo vrtnalne skupine. Ze prihodnje leto bodo člani sindikata gradili nove stavbe za zavod za delavnice, garaže in nove stanovanjske bloke.

Sola novih kadrov pa tudi pomemben vir preskrbe

Z ustanovitvijo oblastnih ljudskih odborov je bilo mariborsko državno posestvo izločeno iz sklopa bivše republiške direktije kmetijskih gospodarstev, sedaj oblastne direktije Maribor ter ustanovljeno samostojno gospodarsko podjetje: »Kmetijsko gospodarstvo Maribor«. V njegov sestav spada uprava drž. posestva Maribor in uprava drž. posestva Medlog pri Celju. Namen te preureditve je delo na teh dveh posestvih obrniti v znanstveno smer v skladu s poukom kmetijskega tehnikuma (Srednje kmetijske šole) v Mariboru in Vrtnarske šole v Medlogu. Obenem služi državno posestvo Maribor kot znanstveno polizkusni objekt Vinarskega in sadjarškega inštituta, ki ima sedež na tem posestvu.

Mnogo težav je moralo premagati mariborsko državno posestvo zlasti v prvi polovici letošnjega leta, ko je občno primanjalo delovne sile. Pri raznih kmetijskih delih so spomladaj sicer precej pomagali gojenci kmetijskega tehnikuma, toda junija in julija so polagali izpite in je posestvo pogrešalo njihovih delovnih rok. Ogromno je pripomogla pri najnujnejših delih, ki so bila v zaostanku, mladinska delovna brigada 1. letnika kmet. tehnikuma, ki se je vrnila 1. avgusta z gradnje Novega Beograda. Med drugim je okopala tudi vse vinograde posestva in s tem poirtvovno delom odvzela mnogo bremena upravi posestva, ki je trpelo zaradi pomanjkanja delavcev.

Kljub vsem težkotam, s katerimi se je boril delovni kolektiv posestva, pa je dosegel v letošnji letini vendarle lepe uspehe. Pretežno v vseh panogah je bil dosežen plan, v nekaterih kulturah pa se znao presežek. Posestvo je plan setve v letu 1949 preseglo za 11%, v industrijskih rastlinah za 36%, v vrtninah a 15%. Obširne površine so posejali s krmnimi rastlinami, niso zanemarili tudi strnišnih posevkov, tako da so plan setve v splošnem preokracili za 90%.

Marljivi delavci in delavke, ki so poirtvovno delali vse leto in se niso strahili naporov in ne šteli delovnih ur, so se ob žetvi postavili z uspehi, ki jih niso pričakovali. Planirani pridelek pšenice je bil prežen za 90%, saj je vrgel 1 hektar 34 mtrc pšenice, oziroma ječmena so poželi 30 mtrc na 1 ha, pri ovsu so plan presegli za 60%. V splošnem so preokracili plan tudi pri industrijskih rastlinah, vrtninah, krmnih rastlinah in strnišnih posevkih. K dobri rezultatu so pripomoglo dosedanje izkušnje kolektiva, novi agrotehnični ukrepi (hlenskemu gnoju so dodali umetno gnojilo superfosfat in kalij, sejali so na večje razdalje (18 cm), prebranalni oziromo itd.).

Izredno lep je bil pridelek sadja, kjer so za 85% preokracili postavljene plan. Niso pa dosegli polnega odstotnega pridelka v vinogradništvu, kjer je primanjlovala delovne sile v najbolj kritičnem času škropljenja in zveplanja vinogradov, posebno se letos, ko je grozila peronospora in oidium ki jima je vlaga pripravljala ugodna tla. Potrebno je bilo stalno škropljenje in zveplanje, kar je terjalo vztrajnega dela in nešteto delovnih rok.

Uspešneje se bo razvijala živinoreja, ko bodo dograjeni vsi po planu določeni goveji hlevi. Letos so zgradili goveji hlev za 50 glav goveje živine, konjski hlev in en svinjak. V načrtu imajo, da bodo do leta 1951. zgradili še en goveji hlev za mlado živino (porodnišnico), en hlev za odstavljenice, pa tudi strojno remizo.

Letni plan pitanih prašičev so že meseca novembra stoodstotno izpolnili, uspeh pitanja pa bi bil še boljši, če bi posestvo dobivalo od okrajnih odkupnih podjetij res zdrave in primerno težke prašiče. Plan letošnje jesenske setve so na posestvu 100% izpolnili, pri pšenici pa so ga presegli za 25%. Obsežni so načrti za dvig posestva, ki je tesno povezano s kmetijsko srednjo šolo, ter imajo vse pogoje, da postane vzorno, izključno solsko posestvo. V ta namen bodo na posestvu čimprej uredili vzorne gospodarske

objekte; za gospodarsko leto 1949/50 je že izdelan pravilen plodored. V načrtu imajo ureditve plantaznih nasadov sadnega drevja ter obnovu vinogradov po dosedanjih izkušnjah in znanstvenih izsledkih. V vinogradništvu že delajo poskuse za žično vzgojo v raznih razdaljah in višinah. V vseh panogah gospodarstva stremi posestvo za tem, da ustvari čimboljše pogoje za vzgajanje mladih kadrov za naše socialistično kmetijstvo.

Delo na posestvu je urejeno na brigadno-desetinski način ter po normah. Za plansko leto 1950 so v zvezi s proizvodnjo — finančnim planom že izdelali normative skoraj za vsa dela. Posestvo vestno izpolnjuje tudi plan oddaje, ki so ga letos pri klavni živalni presegli za 40%, pri oddaji mleka pa za 22%. Za seme so oddali vso letos pridelano pšenico. Visoko so presegli plan oddaje vrtnin, saj so od planiranih 11 ton dali za široko potrebnost — 72 ton raznovrstne zelenjave!

Ob letošnjem zaključku dela bo posestvo nagradilo najzaslužnejše delavke in delavce, najboljšie med njimi pa bo proglasilo za udarnike. A. P.

Kmečke zadruge okoli Ljubljane so uspešno opravile jesensko setev

Mlade, povečini v letošnji pomladi in poljeju ustanovljene ljubljanske kmečke obdelovalne zadruge so svojo jesensko setev uspešno opravile. Z žitom so posejale celo nekaj več, kot so določali setveni plani. Močno pa so zaostale s setvijo krmnih rastlin, kar dokazuje, da se ljubljanski zadrudniki premalo zavedajo velike pomembnosti živinorejske proizvodnje. Svoje setvene plane so ljubljanske zadruge dosegle v celoti s 101%. Z žitom so posejale odmerjenih 370 ha pa še nekaj čez. Setveni plan pšenice so dosegle 100% rži 128%, ječmena 101% in soršice 100%. Zimske zelenjave so posejale 87%, krmnih rastlin pa le 83%.

Se uspešneje je zaključil jesensko setev državni sektor. Setveni plan so ekonomije in državna posestva presegla s 55%. Žita so posejali za 50% več kot določa plan, zelenjave celo za 120% več. Toda pri setvi krmnih rastlin so doslej dosegli komaj dobro polovico plana, to je 56%.

Kako so zaključili setev kmetije izven zadrug, zaradi nepopolnih podatkov še ni mogoče vedeti. Brez drugega rajona, ki poroči še ni poslal, je privatni sektor dosegel setveni plan z 69%. Od tega so posejali s pšenico 65%, z ržo 71%, ječmenom 81%, zelenjavo 72%, krmnimi rastlinami pa 50% določenih površin.

Letošnja jesenska setev je bila za mlade zadruge velika preizkušnja tudi zato, ker je terjala brigadno obdelavo zemlje na večjih površinah, na arondiranih, doslej razdrobljenih in razmetanih njivah. Tu pa so pokazali ljubljanski zadrudniki kaj različno zrelost. Uspešno so izvedle zaokroženje svoje zemlje zlasti viška, smarjanske, zadobravška in zaloska zadruga. Njim nasproti stoji dravelska, saveljska, vižmarska in šentviška zadruga pa zažrge v okolici Most. V teh je prevladal oportunističen omahljiv in sebičnih zadrudnikov. Tako se je na primer pripetilo, da je šentviška zadruga odbila predlog vižmarskih zadrudnikov, ki so želeli zamenjati svoje odročne njive v oddaljenosti St. Vidu z njivami, ki so bile last prav te šentviške zadruge, pa so ležale na vižmarskem ozemlju. Velik del krivde za to niso mestni in rajonski odbori, ki to niso znali prepričati enih in zatreti oportunistične drugih zadrudnikov.

Po opravljeni setvi so začele ljubljanske zadruge sestavljati svoje gospodarske plane za drugo leto. Plani zaenkrat še niso izdelani. Prav v teh dneh ljubljanski zadrudniki sprejemajo plan vzreje prašičev. Ze pri samem sestavljanju planov se vidi, da se ljubljanske zadruge prijele stvar na pravem koncu. Ne sestavljajo planov, kot so jih v marsikateri drugi zadrugi, za mizo in brez sodelovanja zadrudnikov, temveč na živahnih sestankih, kjer sleherni ljubljanski za-

vir preskrbe

drudnik primakne svojo besedo, pove svoj predlog ali premislek. Se dve stvari sta, ki jih pozna jesen in začetek zime postavljata na dnevni red, ki pa ju marsikateri zadrudnik in privatni kmet podcenjuje: globoko oranje in škropljenje sadnega drevja. O globokem oranju je bilo že mnogo izrečenega. Vsakemu obdelovalcu zemlje mora postati globoko oranje neogibno pozno jesensko delo, nič manj pomembno od gnojenja. Vendar je odstotek globoko preorane zadrudne in privatne zemlje izredno nizek. Zadrudniki so globoko preorali komaj 16% zemlje, ostali kmetje pa — po nepopolnih podatkih — 10%, medtem ko so državna posestva in ekonomije preorale že dobrih 67%. Treba bo pohiteti, da se še za časa opravi to važno nalogo.

Se uspešneje je zaključil jesensko setev državni sektor. Setveni plan so ekonomije in državna posestva presegla s 55%. Žita so posejali za 50% več kot določa plan, zelenjave celo za 120% več. Toda pri setvi krmnih rastlin so doslej dosegli komaj dobro polovico plana, to je 56%.

Brezvestno delo v kmetijski zadrugi na Velki

Kmetijska zadruga na Velki v radgonskem okraju slabo dela. Krivda zato leži na upravnem odboru in tudi na uslužbencih zadruge. Člani upravnega odbora ne prihajajo redno na seje in tudi ne izvajajo nalog v zvezi s socialistično preobrazbo naše vasi. Zato se zanimajo člani za zadrugo le tedaj, ko se deli kakšno blago. Ob takih prilikah pa je pri nas »aktivnost« v veliki. Poslovodkinja zadruge proda namreč skoraj polovico blaga raznim svojim simpatizerjem že dva dni pred napovedano delitvijo. Člani, ki so prišli v našo zadrugo pri zadnji delitvi blaga, so lahko le še občudovali že prodane nogavice, pulovre in druge nujno potrebne stvari. Iz strahu pred kontrolo ljudstva ni hotela pokazati poslovodkinja Ivanka dobavnic članom OF odbora.

Delovni čas v naši zadrugi je tudi nekaj posebnega. Zadruga je bila doslej zaprta vsak četrtek, čeprav imajo uslužbenci le vsak drugi četrtek delovni sestanke. Pri odpiranju trgovine ni reda, celo enourne zamude niso redke. Zgodi se pa tudi, da odpro trgovino šele popoldne ob treh namesto ob osmi uri zjutraj. Tako brezvestnost naše poslovodkinje zbuja med ljudstvom upravičeno nevoljo, saj hodijo mnogi kupci več kilometrov daleč v zadrugo in zgublajo čas, ker se morajo vrnati praznih rok.

Skladišče naše zadruge je nesnažno in v skrajnem neredu. Lužni kamen leži po tleh, pomešan z raznimi drugimi predmeti, v trgovini pa čaka razmetano blago na nekoga, da bi ga uredil. Večina naših ljudi v vasi izpolnjuje svoje obveznosti do socialistične domovine in pričakuje, da bo tudi poslovodkinja Ivanka storila vsaj svojo službeno dolžnost.

prof. Boris Merbar, Makedonca Blažo Koneski in Krum Tošev, Hrvatse akademik dr. Anton Barac in Vice Zanovič, ostali člani iz Beograda in od drugod pa so še Velibor Gligorič, Milan Bogdanović, Jovan Popović, dr. Vido Latkovič, Ivo Frol, Elj Finc, Marin Frančičević in Mehmed Selimović. Posebne diskusije so bile o periodizaciji zgodovine književnosti jugoslovanskih narodov kakor tudi o narodni pesmi in pripovedki. Pri učbeniku za občno zgodovino naših narodov sodeluje vrsta naših zgodovinarjev, na delu komisije pa je Mita Mitrovič - Džilas. Od Slovencev so v komisiji Boris Zihnerl, Franc Zwitter in Ferdo Gestir, ostale republike pa zastopajo dr. Jaroslav Srdak, dr. Jorjo Tadič, Ante Babič, Srdko Jovanović, Ljuben Lape, dr. Mihaško Dinič, Dušan Perović, dr. Nikola Vučo in Dragoljub Janjavič. Po vseh obsežnih pripravah sodeč bosta oba učbenika presegla pomen zgolj šolske knjige in bosta zadostila splošni potrebi po podobnih delih v naši znanstveni literaturi sploh.

Nekaj novosti Narodne in univerzitetne knjižnice

Ugolovno pravo Občasta čast. Mo. skva. 1948. (cir.). (91852) Vančik J.: Kvintinova vždoba hrobit. V Brdruini 1940. (91829) Vitkovski V.: Sprava podnika z zemljo. Ošiško-prjamslovjev. Paba 1934. (II 8497-86) Voprosy kraevoj obščej i eksperimentalnoj parazitologii. Tom IV. Pod redakcij E. N. Pavlovskogo. Moskva 1949. (cir.). (91524)

KULTURNI PREGLED

NOVI SVET ST. 10

Najnovejši zvezek naše vodilne revije prinaša na prvem mestu fragment iz pesniške zapuščine Otona Zupančiča. Ta fragment kaže — kakor vse delo našega velikega mojstra — pristno pesnikovo povezanost z domovino, z njeno preteklostjo, sedanostjo in bodočnostjo; daši izraža predsrtne slutnje, po drugi strani govori o neizčrpnih vitalnosti in izraziti borbenosti. Zupančičevim fragmentom sledi študija »Chopina«, ki jo je napisal L. M. Skerjanc. Letos je minilo sto let od smrti velikega skladatelja. Slovenci od zdaj nimamo študije, ki bi obravnavala življenje in glasbeno ustvarjanje utemeljitelja poljske in z njo sploh slovanske samonikle glasbe. Sicer imamo poleg prevoda Salvaneschijevoga romana tudi monografijo, ki jo je v prevodu Božidarja Borzka izdal letos Slovenski knjižni zavod, a bo Skerjancova študija navzlic temu izpolnila vrzel v našem glasbenem slovstvu. Kot pravi avtor študije naj velja njegov prispevek kot pobuda za nadaljnje znanstveno delo. Skerjancova študija je dokaj široko zamisljena ter je komplementarna. Končala se bo v prihodnji številki.

pripovedovanja. V njej ni nikakih velikih dogodkov, a vendar odvita iz nje polno življenje starega Rebeka in njegove družine; iz zgodbe veje trpko življenje našega primorskega človeka pred prvo vojno, med obema vojnama, pa tudi partizanska doba in doba po osvoboditvi, ki neizprosno izpodirja star način življenja. Rebekovi so ena izmed tipičnih primorskih družin, ki si iščejo pot v novo življenje. Konflikt, ki se je avtorju sprožil ob slikanju te družine, je prikazan verno in prepričljivo. Drugo prozo je dal Ferdo Godina. Njegov odlomek z naslovom »Hiša na samem se godi v slovenskem Prekmurju za časa madžarske okupacije in obravnava dobo, ko so se v tej obmejni slovenski deželi pojavili prvi partizani. Odlomek, ki se bo končal v naslednji številki, bo zanimal že zato, ker v njem prikazana okupacija slovenskega Prekmurja. Fran Petre je pričel objavljati razpravo s Ivan Cankar, rudarski kandidata, ki se dotika zelo važnega življenjskega razdobja našega velikega pisatelja. V času, ko se je vnela prva ruska revolucija, je delavski razred v Avstro-Ogrski državi dosegel pomembno zmago; izvojeval je splošno in enako voljno pravico. Na volitvah, ki so sledile, je nastopil s svojo lastno socialno-demokratsko stranko. Med

kandidati slovenske delavske stranke je bil Ivan Cankar. Njegov prehod v aktivno politično borbo predstavlja eno najsvetlejših dejanj v razvoju borbenih tradicij slovenske književnosti. To je najbolj optimistično obdobje v Cankarjevem življenju in čas, ko je v njem dozorelo spoznanje, da je rešitev slovenske narodne usode stvar proletariata in socializma. Rudarji, katerih kandidat je bil pisatelj, so imeli do tedaj za seboj že velike izkušnje v razrednem in političnem gibanju. Cankar se je vključil v njihov boj, ga podprl, poglobil, pospešil in razširil. Razprava, ki se bo nadaljevala v prihodnjih zvezkih, nam odkriva važno dobo Cankarjevega življenja in pomemben osek slovenskega delavskega gibanja, zato zasluži vsestransko pozornost.

Pozija tega zvezka nam nudi pogled v ustvarjanje dveh pesnikov. Pavel Gollja je pridobil pesem »Pohorski bataljone«, lep literarni spomenik pohorskim partizanom, ki so vsi do zadnjega — kot antični Leonida — padli za stvar svobode. Drugo pesem je dal Jože Udovič. Njegov »Sin letne noči« je značilen za vse njegovo literarno in formalno blesteče, vsebinsko tenkočutno, toda za povprečnega ljubitelja poezije precej zahtevno pesniško podajanje.

V rubriki »Kritika« razmišlja K. B. o Prežihovih »Solzicah« in pravi, da njihova pristnost, neposrednost, groboko občutna lepota človeškega srca in matere zemlje ter neumrljiva etična sila vedno iznova trikajo na bral-

čvo dušo, jo bude iz vsakdanjosti in ji dajejo čuti vrednost človeškega življenja z vsemi njegovimi napani, bolečinami, skopimi radostmi in lepotami. Na koncu pristavlja K. B., da moremo šteti »Solzice« med tiste dragotne in zakladnice slovenske kulture, ki bodo našle svojo pot preko meja našega jezika. V isti rubriki piše Dušan Moravec o Kristanovi draml »Za novo svete«, ki je izšla v letošnjem Američnem družinskem koledarju. Njegovo poročilo, s katerim je predstavil najnovejšo delo Etbina Kristana, nad 80-letnega slovenskega dramatika, se dotika sicer tudi pomanjkljivosti te drame, vendar ugotavlja njen neprecenljiv pomen za ameriške Slovence, pa tudi naše veselje ob tem delu, ki nam odkriva ljubezen Etbina Kristana do naše in njegove domovine.

Jugoslovanska kronika

Delo za sestavo dveh pomembnih učbenikov obne zgodovine in zgodovine književnosti jugoslovanskih narodov, ki je bilo pred obzrega tri četr leta poverjeno dvema posebnima zveznim komisijama, je daleč napredovalo. Posebej nas zanima knjiga, v kateri bo znova ocenjeno in na temeljih marxizma prikazano književno delo številnih generacij naših narodov. Nova zgodovna književnost bo obsežna, saj bo imela po računu okrog 1000 strani, medtem ko bo občna zgodovina za nekaj sto strani manjša. Komisiji, ki skrbi za izdajo zgodovine književnosti, je na delu Radovan Lalit, prof. beograjske univerze. Sicer pa je delo razdeljeno med številne strokovnjake po posameznih republikah. Slovence zastopata prof. dr. Anton Slodnjak in

FIZKULTURA IN ŠPORT

NOGOMETNO PRVENSTVO TRZASKEGA OZEMLJA Arrigoni iz Kopra na čelu lestvice

Nogometno prvenstvo Svobodnega trzaskega ozemlja se je pričelo 25. septembra. Na tekmovalni sodišči 14 društev...

Trenutno so na 12. mestu v lestvici, toda vržniki in mariborci jih trenirajo tako hitro, da bodo na prihajajočih tednih popoloma uveljavili svoje sposobnosti.

Kvalifikacijske tekme za vstop v slovensko ligo

Tekmovanje za vstop v slovensko nogometno ligo se bliža zaključku. Proleto nedeljo so bile na sporedu štiri tekme...

Občni zbor TD Ihan

V nedeljo 13. novembra je bil v Ihanu 4. redni letni občni zbor tovaralovnega društva Ihan.

Turnir in skupščina sabljačev

Sabljaška zveza Slovenije priredi v soboto in nedeljo turnir za Hanzičev memorial. Turnir bo v tovaralovnici I. dravne gimnazije v Ljubljani.

Drobne zanimivosti

Košarkasi Crvene zvezde poidejo na gostovanje v Italijo. 29. t. m. bodo igrali proti prvakom Italije Virtus iz Bologne.

Posvet smučarjev Slovana

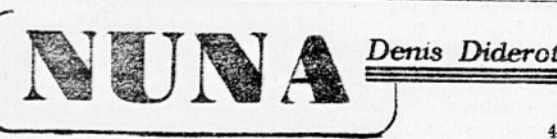
Smučarji Slovana so imeli že dni redni letni posvet, katerega je začel načelnik sekcije Martin Flečko.

SPOROD ZA ČETRTEK

Poročila ob 6.15, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00, 23.30. Ob 6.30 Jutrarnja tolovodba. Ob 6.00 do 7.00 Slovenske narodne pesmi.

FIZKULTURNE PRIREDITVE V LJUBLJANI v proslavo 29. novembra

- 27. nov. ob 15, Dom JA: sindikalni šahovski brzoturnir s sodelovanjem JA.
29. nov. ob 8, igrišče Graficarja: pokalni kegljski društveni turnir v Ljubljani.

NUNA Denis Diderot

Vaša šala je kakor plamen vinskega cveta; blaga in voljna mi obližne kože, opeče pa ne. Ta najljubši markiz nas je bil v začetku leta 1759. zapustil in odšel na svoja posestva blizu Caena v Normandiji.

stana, in tako smo pisali pod njenim imenom gospodu markizu Croismarskemu ter ga prosili pomoči in zaščite. Nič nismo dvomili, da bi ne priskočil v največji naglici svoji nuni na pomoč; če bi tudi na prvi pogled ugani našo potegavščino, bi nam data stvar vsaj mnogo blaga za smeh.

Najboljši italijanski nogometaši, ki se pripravljajo za tekmo z Anglijo, so bili poklicani v Milano, kjer bodo imeli zadnje priprave.

GLEDALISCE

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE Drama Ljubljana
Cetrtek, 24. nov., ob 20: Moliere-Vidmar: Sola za žene. Zaključena predstava za LMS.

KONCERTE

II. jugoslovanska glasbena tekmovalnica. Danes v četrtek nastopijo tekmovalci 2. etape. Ob 10 tekmovalci klavirja: Bogdanova, Simonoviča, Zrnčiča.

PRESKRBA

ODREDBA O OBRATOVANJU PRODAJALN
v dnevi od 28. do 30. novembra 1949 v Ljubljani
Dne 28. novembra obratujejo vse prodajalne dopolnilno normalno, popoldne pa od 14. do 16. ure, razen mlekarščar, ki obratujejo od 14. do 16. ure.

DELITEV ŽIVILSKIH NAKAZNIC ZA MESEČ DECEMBER

Narodna banka FLRJ, podružnica Ljubljana-mesto, bo delila danes v četrtek 24. novembra živilske nakaznice za mesec december za podjetja, urade in ustanove zveznega značaja MLO Ljubljana.

Naše naročnike

opozarjamo, da mora biti naročnik za naš dnevnik poravnana vnaprej. Obenem sporočamo, da bomo prenehali pošiljati list vsem, ki dolgujejo naročnino za mesec november, če do vključno 30. t. m. ne prejmemo nakazila.

Obvestila

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM
Mehanika tkalnice Jurlova, Črnuče pri Ljubljani je prešla v likvidacijo. Pri poziva vse upnike, da do 10. decembra 1949 prijavijo svoje terjatve, dolžnike pa, da do istega dne poravnajo svoje dolgeve.

Mali oglasi

DNE 21. novembra ob 15. sem pozabila v avtobusu za Jezico črno šolsko torbico na zadrgo, listnico z denarjem in dokumenti. Poštenega najditelja prosim, naj vrne izkušljivo na naslov v izkaznico, denar naj se oddrži.

Umrli so

Umrli je naša mati MARIJA MEKINEC. Pogreb bo v petek 25. novembra ob 14.30 pop. v Zali na pokopališču Ljubljana-gomul. 23. novembra 1949. Zalujoči otroci: 4653-7 Zalujoči otroci: 4653-7

Zahvale

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so sprejeli posrtno ostanke našega ljubljanskega sina RUPERTA DOBROVNKA ob pokopališču v Bukovici v Nipavi do železniške postaje Voldičdraga. Prav posebno pa se zahvaljujemo tovarišu predsedniku Kraljevine ljudskega odbora kakor tudi predsedniku Zveze borcev v Bukovici za celotno organizacijo prekopa in sprejema. Zalujoči stariši v Mariboru.

Avtobusna proga Ljubljana-Postojna-Ajdovščina-Gorica

predstavlja novo, važno prometno žilo, ki veže neposredno Ljubljano kot gospodarski, kulturni in politični center z našo obmejno Gorico. Dnevno 15-krat v 5-tvu smerih, da se pripelje v petih 15 minutah iz Ljubljane do Gorice, v nasprotni smeri pa v 4 in pol urah. Cena v eno smer 250 din.

VREMENSKO POROČILO Hidrometeorološke službe

Stanje 23. novembra: Vpliv frontalnih mraza je bil vremenoma v središču ciklona. Na dan 23. novembra je bilo na obali Francije in severozahodno od Sardinije so gošila aketijska središča slabega vremena. Anticiklon nad vzhodno Evropo se je močno razkril, a se verno in vzhodno od črte: Lenjurg, Moskva, Astrahan močno šele. Najvišja temperatura v Evropi je danes -12° C in sicer na južnem Uralu.

PISMO NUNE GOSPODU MARKIZU CROISMARSKEMU UPRAVNIKU VOJASKE SOLE

Gospod! Nič ne vem, komu pišem, toda v stiski, ki me tare, se obračam na Vas, bodite kdorkoli že. Ako me niso prevarili v vojaški šoli in ste res on plemeniti markiz, katerega iščem, bom hvalila boga; če niste, ne vem, kaj storim. Toda pomirja me ime, ki ga nosite; upam, da pomorete nesrečniku, katero ste Vi, gospod, ali neki drugi gospod Croismarski, ki ga ni v vojaški šoli, podpril s priporočilom ob njenem poskusu, ki ga je storila pred dvema letoma, da bi se resila trajne ječe, na katero jo je bila obsodila droščnost njenih staršev.